
પહેલી આવૃત્તિ 1990 (શક 1912)

© એમ.સી. ગેબ્રિયલ, 1983

A TALE OF TROUBLE (*Gujarati*)

રૂ. 5.50

પ્રકાશક: નિયામક, નેશનલ બુક ટ્રસ્ટ, ઈન્ડિયા, એ-5, ગ્રીન પાર્ક,
નવી દિલ્હી-110016.

નહેરુ બાલ-પુસ્તકાલય

પંચાતનાં પોટલાં

ફરીથી કહેલી લોકવાર્તાના
લેખક: એમ.સી. ગેબ્રિયલ
અનુવાદક: વર્ષા દાસ
ચિત્રકાર : જ્યોતિષ દત્તગુપ્ત

નેશનલ બુક ટ્રસ્ટ, ઈન્ડિયા

પૂંછડીની પારાયણ

એક વખત એક નાનકડી ઉંદરડીને ખૂબ લાંબી પૂંછડી હતી. એને જે ઉંદર મળતો તે કહેતો કે તારી પૂંછડી કેટલી લાંબી છે! એનાથી એ પોતાની જાતને બહુ મોટી માનવા લાગી હતી. એ જ્યાં જાય કે જે કંઈ કરે ત્યારે પૂંછડી કેવી રીતે તેની પાછળ આવે તે જોવા આખો વખત આજુબાજુ જોયા કરે.

થોડા વખતમાં જ એને બાજુએ જોયા કરવાની ટેવ પડી ગઈ. બીજા ઉંદરોએ પણ જોઈ લીધું કે આ આખો વખત બાજુએથી પોતાની પૂંછડી જોયા કરે છે, એટલે બધાંએ એનું નામ ‘બાજુડી’ પાડ્યું. એ કંઈ સારું નામ નહોતું. એને ગમતું પણ નહોતું; તોયે નામ પડી ગયું. થોડા સમય પછીતો એની મા પણ એને ‘બાજુડી’ કહીને જ બોલાવવા લાગી. પછી તો એને પણ એ નામનો બહુ વાંધો ન રહ્યો.

બાજુડીને એની લાંબી પૂંછડી બહુ જ ગમતી. એને ખબર હતી કે બીજા કોઈને આવડી લાંબી પૂંછડી નથી. કેટલાકની પૂંછડી વધારે સુંદર હતી. કેટલાકની વધારે વજનદાર હતી. પણ કોઈની આટલી લાંબી નહોતી.

બાજુડીને આટલી લાંબી પૂંછડીથી મજા આવતી. પૂંછડીથી એ જાતજાતનું કરી શકતી. એને અંબોડાની જેમ ગોળ ગોળ વાળીને માથા પર લગાવી દેતી અને એમાં ફૂલ ખોસતી. પછી એ બીજા ઉંદરો હોય ત્યાં આંટા મારીને બધાને દેખાડતી કે એણે એની પૂંછડીનું શું કર્યું છે!

ક્યારેક એ દુપટ્ટાની જેમ પૂંછડીને ગળે વીંટાળી લેતી. વાતો કરતી વખતે તો એ ખાસ આમ વીંટાળતી. વાતો કરતાં કરતાં પૂંછડીને આમતેમ ઉલાળતી. રમત કર્યા કરતી. એના મિત્રોને આ બધું નહોતું ગમતું. એ બધા કહેતા કે એ વધારે પડતો દેખાવ કરે છે.

બાજુડીની બહેનોને પણ એની લાંબી પૂંછડી નહોતી ગમતી. એમને પણ થતું હતું કે એ પૂંછડીનો વધારે પડતો દેખાવ કરે છે. રાત્રે એ બધાં પોતપોતાનાં ઓશીકાં કાઢે ત્યારે એ કહેતી—“મારે ઓશીકું નથી જોઈતું. હું તો મારી પૂંછડી વાળીને એના પર માથું મૂકીશ.”

કોઈ કોઈ વાર બાજુ ડીની મા બાજુ ડીને રસોઈ માટે જોઈતું પાણી ભરી આવવા કહેતી. આ કામ બાજુ ડીને બહુ ગમતું. એ પોતાની પૂંછડીની ઈંઢોણી બનાવીને માથે મૂકતી. તેના પર માટલું ગોઠવી પાણી લેવા નીકળી પડતી. એ વખતે એની ચાલમાંયે ફેર પડી જતો. રસ્તે જે ટલા ઉંદર મળે એ બધા પાસે ઊભી રહી હાથ હલાવી હલાવીને વાત કરતી, જેથી બધાને ખબર પડે કે પૂંછડીને લીધે એનું માટલું હલતું નથી.

એક મોટા જૂના મકાનના ખૂણામાં એક કાણું હતું. તેમાં બાજુડી રહેતી હતી. એના કાણાની બરાબર ઉપર કરોળિયાએ મોટું જાળું બનાવ્યું હતું અને એની વચ્ચોવચ બેઠો હતો. એણે મોટા જાડા ચશ્મા પહેર્યા હતા. બાજુડીને લાગ્યું કે એણે દેખાવ માટે ચશ્મા પહેર્યા હતા. એક દિવસ દરમાંથી બહાર નીકળી, કરોળિયાની પાસે જઈને એણે પૂછ્યું કે એ જાડા ચશ્મા શા માટે પહેરે છે?

કરોળિયો કહે, “હું ડોક્ટર છું.”

“તેથી શું?” બાજુડીએ પૂછ્યું.

કરોળિયાએ જવાબ આપ્યો, “બધા ડોક્ટરોને ચશ્મા પહેરવા પડે. ચશ્મા વિના એ ડોક્ટર છે કે નહીં તે કેવી રીતે ખબર પડે!”

“મને તો નહોતી ખબર. આ વાત મારે બધાને કહેવી જોઈએ,” કહીને બાજુડી ચાલી ગઈ.

દરની બીજી બાજુએ પુસી રહેતી હતી. પુસી હવે ઘરડી થઈ ગઈ હતી, એટલે બાજુ ડીના દરથી જરાક જ દૂર લગભગ આખો વખત ઊંઘ્યા કરતી હતી. પુસી એટલું બધું ઊંઘતી કે બાજુ ડીને એની બીક નહોતી લાગતી. ઘરડી પુસી કેટલી નજીક છે તે તરફ જોયા વિના જ બાજુ ડી પાસેથી નીકળી જતી. કરોળિયો તેના જાડા ચશ્મામાંથી આ બધું જોતો હતો. એણે બાજુ ડીને ચેતવી.

“બાજુ ડી, તું ક્યાંથી જાય છે, તેનું જો તું ધ્યાન નહીં રાખે તો એક દિવસ પુસીના પંજા નીચે જ ચાલી જઈશ.”

બાજુ ડીએ તરત જબાબ આપ્યો, “પણ ડોક્ટર, એ તો કેટલી ઘરડી છે અને આખો વખત ઊંઘે છે.”

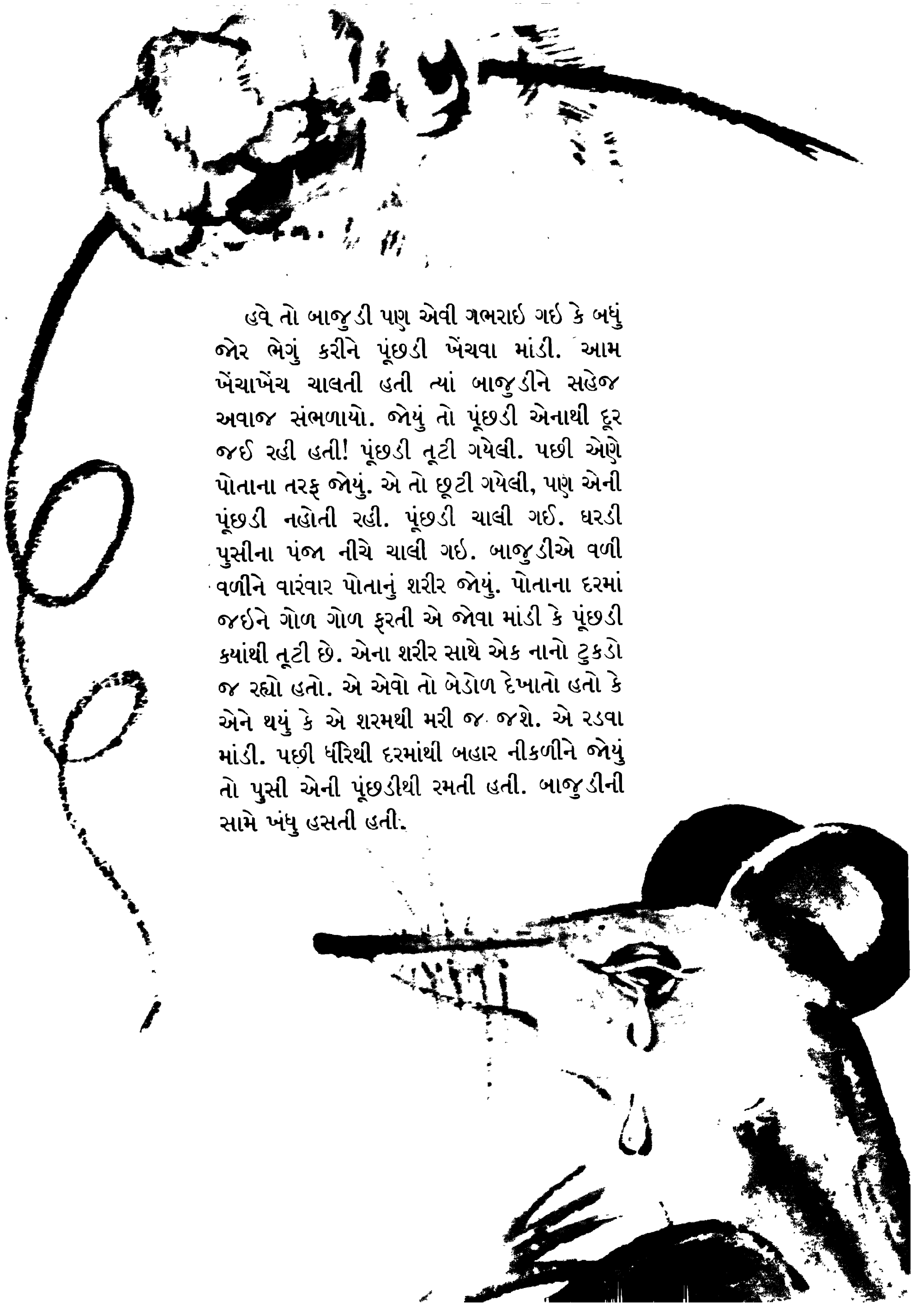
“એ વાત સાચી. છતાં તું ધ્યાન રાખ. તું બહુ નાની છે. બિલાડીની ચાલબાજી તને નહીં સમજાય.”

“શિખામણ માટે આભાર” કહીને બાજુ ડી ચાલી ગઈ, પણ એણે શિખામણ માની નહીં. એ તો પોતાની લાંબી પૂંછડી જોતી જોતી ચાલી ગઈ.

એક દિવસ કરોળિયાને જે વાતનો ડર હતો તે જ થયું. પોતાની પૂંછડી જેતી બાજુડી દરમાંથી નીકળી અને સીધી ઊંઘતી પુસી પર જઈ પડી. પુસી ચમકીને જાગી ગઈ અને પકડવા માટે પંજે લંબાવ્યો. બાજુડી તો ઝડપથી નીકળી ગઈ પણ એની લાંબી પૂંછડી પંજા નીચે દબાઈ ગઈ. બાજુડીએ પૂંછડી ખેંચી પણ પુસીએ બરાબર પકડી રાખી હતી. પુસીના હાથમાં પૂંછડીનો છેડો આવી ગયેલો. એણે ખૂબ જોરથી પકડી રાખેલો.

હવે તો બાજુડી પણ એવી ગભરાઈ ગઈ કે બધું જોર ભેગું કરીને પૂંછડી ખેંચવા માંડી. આમ ખેંચાખેંચ ચાલતી હતી ત્યાં બાજુડીને સહેજ અવાજ સંભળાયો. જોયું તો પૂંછડી એનાથી દૂર જઈ રહી હતી! પૂંછડી તૂટી ગયેલી. પછી એણે પોતાના તરફ જોયું. એ તો છૂટી ગયેલી, પણ એની પૂંછડી નહોતી રહી. પૂંછડી ચાલી ગઈ. ઘરડી પુસીના પંજા નીચે ચાલી ગઈ. બાજુડીએ વળી વળીને વારંવાર પોતાનું શરીર જોયું. પોતાના દરમાં જઈને ગોળ ગોળ ફરતી એ જોવા માંડી કે પૂંછડી ક્યાંથી તૂટી છે. એના શરીર સાથે એક નાનો ટુકડો જ રહ્યો હતો. એ એવો તો બેડોળ દેખાતો હતો કે એને થયું કે એ શરમથી મરી જ જશે. એ રડવા માંડી. પછી ધીરથી દરમાંથી બહાર નીકળીને જોયું તો પુસી એની પૂંછડીથી રમતી હતી. બાજુડીની સામે ખંધુ હસતી હતી.

પુસીએ પૂછ્યું, “તારે પૂંછડી પાછી જોઈએ છે?”

બાજુડીએ કહ્યું, “હા.”

“તો અહીં આવ, હું તને પૂંછડી જોડી આપું. આવ.”

બાજુડી દરમાં સહેજ ઘૂસીને બોલી, “ના.”

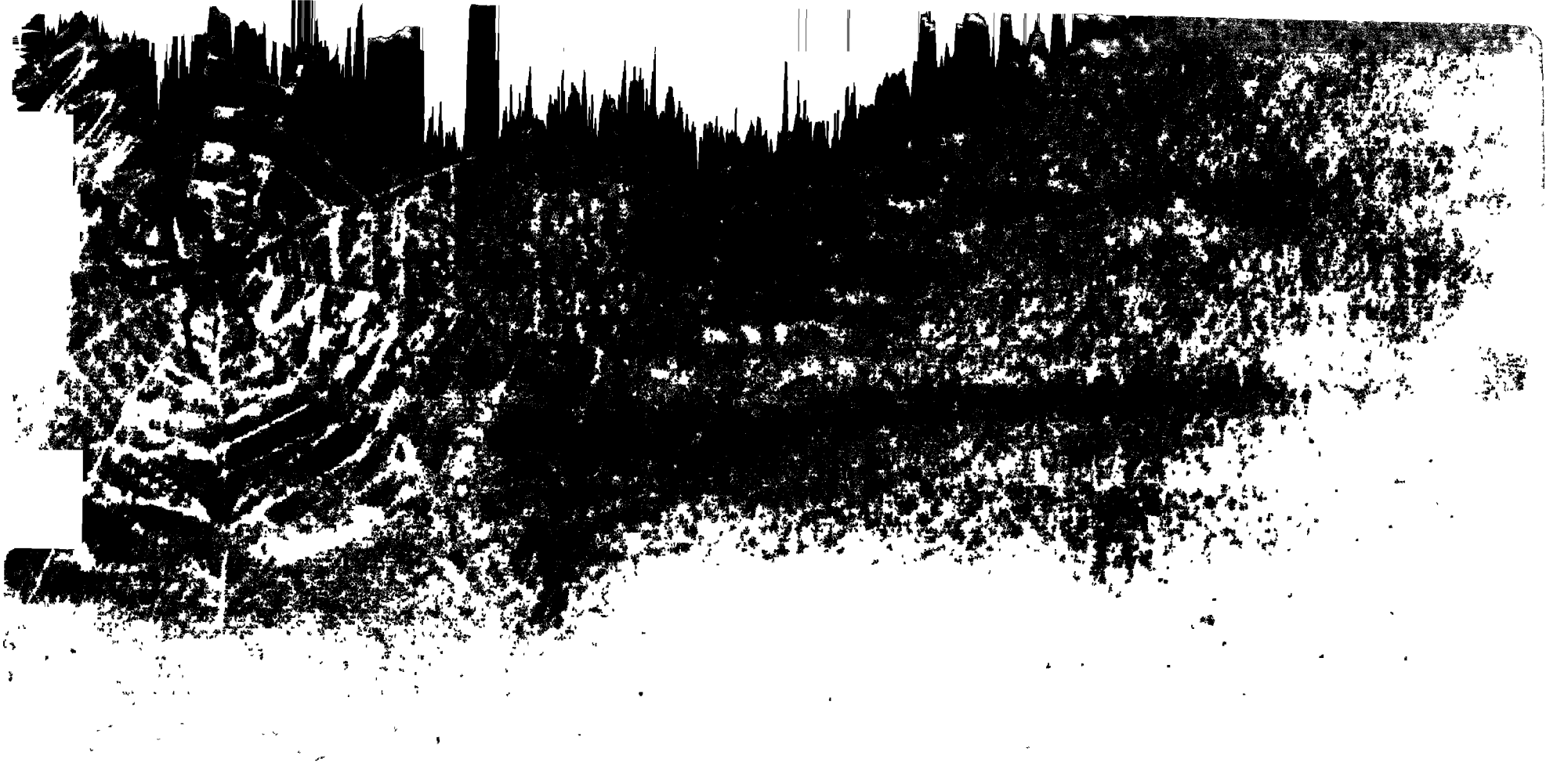
“તો તું મને શું આપીશ?” પુસીએ પૂછ્યું.

“મારી જે આપવાની શક્તિ હોય તે કંઈ પણ માગી લો,”

બાજુડીએ જવાબ આપ્યો.

પુસી કહે, “તારી પૂંછડી મજાની છે, પણ મારે કામની નથી. હું પૂંછડી નથી ખાતી. ને ઉંદરની પૂંછડી તો ખાસ નથી ખાતી. એનાથી મારા ગળામાં ગલગલિયાં થાય છે. મને ઉધરસ આવે છે. પણ મને ભૂખ લાગી છે. હું એટલી ઘરડી છું કે મારી મેળે હું કંઈ લાવી શકતી નથી. હવે જો તું મને થોડુંક દૂધ લાવી આપે તો હું તારી પૂંછડી પાછી આપું. મંજૂર છે?”

“મારી પૂંછડી ખરેખર પાછી આપશો?” બાજુડીએ પૂછ્યું.

“હાસ્તો. જરૂર આપીશ. મેં તને કહ્યું ને! અને મને પૂંછડીઓ ભાવતી પણ નથી. મને દૂધ ન મળે તોયે આ પૂંછડી તો હું ખાવાની જ નથી.”

“તો પછી મને પાછી શા માટે નથી આપતા?”

“બદલામાં કંઈ આપ્યા વિના તારાથી કોઈ ચીજ કંઈ રીતે લેવાય?”

“પણ હું દૂધ ક્યાંથી લાવું?” બાજુડીએ પૂછ્યું.

“તારે પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.” કરોળિયો બોલ્યો.

“જો તું લઈ આવીશ તો તને તારી પૂંછડી પાછી મળશે.” પુસીએ ઉમેર્યું.

બાજુડી રસ્તા પર દોડવા માંડી. અને છેક દૂધવાળાને ઘેર આવીને ઊભી રહી. બાજુડીને જોઈને દૂધવાળો મુંઝાયો.

એણે આશ્ચર્યથી પૂછ્યું, “અરે, આ શું થયું? તારી સુંદર લાંબી પૂંછડી ક્યાં ગઈ?”

બાજુડી ધ્રુસ્કે ધ્રુસ્કે રડવા માંડી. રડવાનું પૂરું થયું એટલે એણે એની કથા કહી સંભળાવી. દૂધવાળો ઊંચો અને પાતળો હતો. એનું મોઢું લાંબું હતું. નાક એથીયે લાંબું હતું. એના મોઢામાં ઘાસનું તણખલું હતું. બાજુડીની વાત સાંભળતાં સાંભળતાં એ ઘાસ ચાવતો હતો. એને આમથી તેમ ફેરવતો હતો.

એણે પૂછ્યું, “તું પુસીને કહેતી કેમ નથી કે તને પૂંછડી પાછી આપી દે?”

બાજુડી બોલી, “મેં કહ્યું. પણ પુસી કહે છે કે એક ગ્વાસ દૂધ નહીં લાવે ત્યાં સુધી પાછી નહીં આપું. એટલે તો હું તમારી પાસે આવી છું.”

દૂધવાળાનું લાંબું મોઢું વધારે લાંબુ થઈ ગયું. એણે તણખલું ફરીથી બીજી બાજુ ફેરવ્યું.

“અરેરે. અત્યારે મારી પાસે જરાય દૂધ નથી. મારી લક્ષ્મી ગાયને તું નથી ઓળખતી. એની પાસે કંઈ કામ કરાવવું હોય તો એને કંઈક ખાવાનું આપવું પડે. મારી પાસે થોડુંક ઘાસ હોત તો હું તને દૂધ આપી શકત. પણ મારા મોઢામાં આ જે તણખલું છે ને એટલું જ ઘાસ ઘરમાં બચ્યું છે. તું થોડુંક ઘાસ લાવી આપે તો હું દૂધ માટે પ્રયત્ન કરું.”

એ જ રસ્તા પર જરાક આગળ એક ડોશીમા રહેતા હતાં. એ ઘાસ વેચતાં હતાં. નાનકડી દુકાન હતી. એક ખૂણે એ બેસતાં હતાં. ગાય કે બકરીઓ ઘાસનો પૂળો લેવા નજીક આવે તો તેને માસ્વા માટે ડોશીમા હાથમાં લાંબી લાકડી રાખતાં હતાં. બાજુડી ત્યાં પહોંચી ત્યારે ડોશીમાએ એને ઓળખી નહીં.

એણે જરા કડકાઈથી પૂછ્યું, “તું કોણ છે?”

“હું બાજુડી છું.”

“તો તારી લાંબી પૂંછડી ક્યાં ગઈ?” ડોશીમાએ બીજે સવાલ પૂછ્યો.

“હવે નથી,” કહીને બાજુડીએ ડોશીમાને પૂંછડીની આખી વાત કહી સંભળાવી.

વાત પૂરી કર્યા પછી બાજુડી બોલી, “હવે જ્યાં સુધી હું પુસીને દૂધનો ગ્લાસ નહીં આપું ત્યાં સુધી એ મારી પૂંછડી નહીં આપે. અને જ્યાં સુધી હું દૂધવાળાની ગાય માટે થોડું ઘાસ નહીં લઈ જઉં ત્યાં સુધી એ મને દૂધ નહીં આપે. એટલે હું તમારી પાસે આવી છું.”

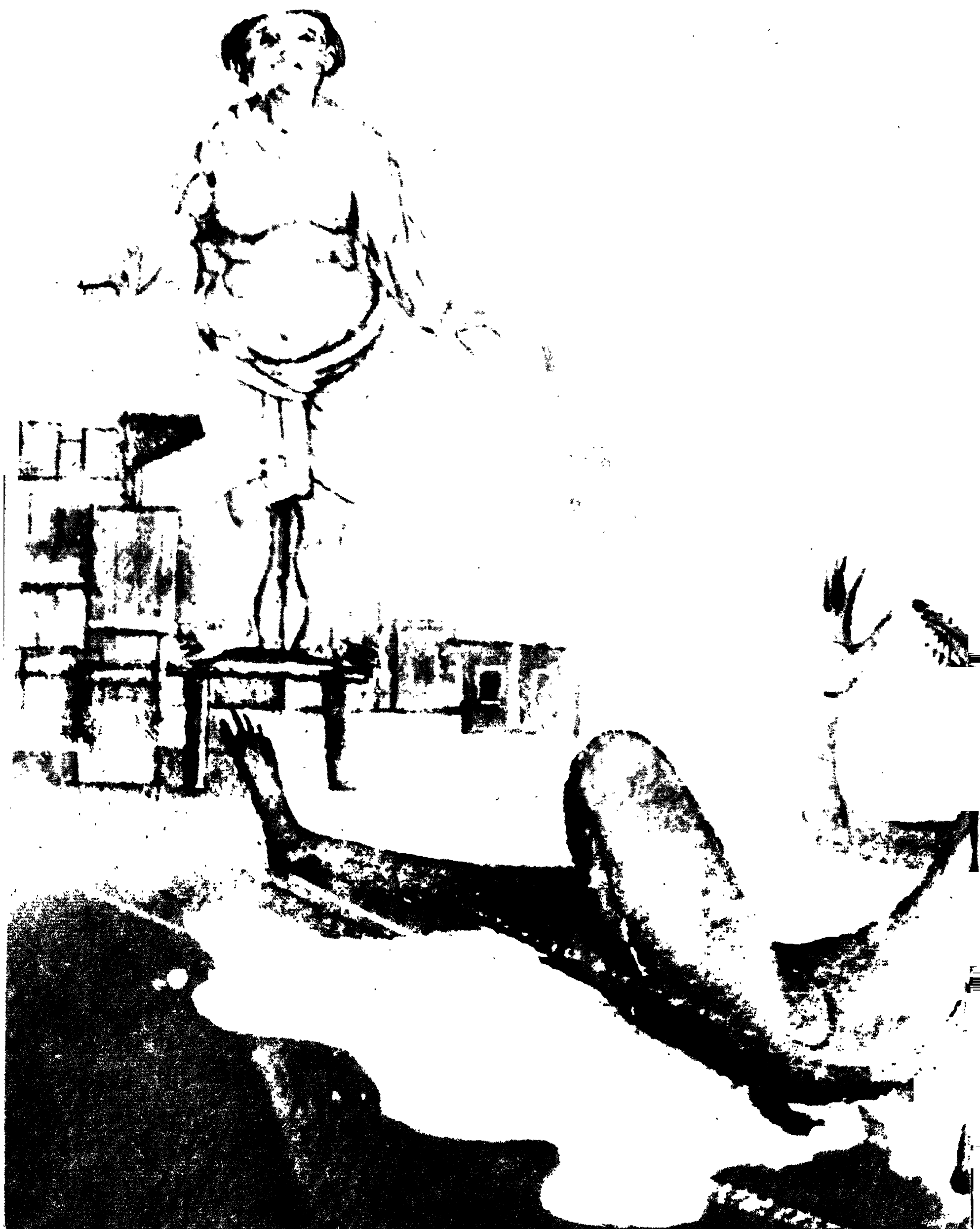
ડોશીમા બોલ્યાં, “એ તો બરાબર. પણ મનેય કંઈક મળવું જોઈને?”

“હું તમને શું આપી શકું? મારી પાસે તો કંઈ જ નથી.” બાજુડી બોલી.

“મારે એક ચીજ જોઈએ છે. એ મેળવવાનું સહેલું નથી. પણ જો તું પ્રયત્ન કરવા તૈયાર હો તો તને કહું કે મારે શું જોઈએ છે.”

બાજુડી રાહ જોતી ઊભી રહી. થોડીક ક્ષણો ચૂપ રહીને ડોશીમા આગળ બોલ્યાં, “મારે એક વાટકી તેલ જોઈએ છે. મેં અથાણું બનાવ્યું છે. તેમાં મારી પાસે છે તેનાથી એક વાટકી વધારે તેલ જોઈએ છે. જો તું મને તેલ લાવી આપ તો હું તને એક નહીં, બે પૂળા ઘાસ આપીશ. તને મદદ કરવા, તેલ ક્યાંથી મળશે તે પણ હું તને કહું. આ રસ્તા પર સો વાર દૂર એક જાડો માણસ રહે છે. એની પાસે મળશે.”

“જોઉં ત્યારે,” કહીને બાજુડી ચાલી ગઈ. પૂંછડીનો સવાલ હતો. પૂંછડી વિના તો એને ચાલે જ કેમ?

તેલ વેચનાર જાડા માણસને બાજુડી ઓળખતી હતી. એ આટલો જાડો હતો એટલે બધા એના પર હસતા હતા. પણ એ ખરાબ માણસ નહોતો; એટલે બાજુડી એની પાસે ગઈ. ઉતાવળે ચાલવામાં એક જગ્યાએ તેલ હતું તેના પર એનો પગ પડ્યો. દુકાનની જમીન પર લપસીને એ સડસડાટ જાડા માણસની સામે આવી પહોંચી. એ માણસ નાના પાટલા પર બેસીને તાડનાં પાંદડાથી બનેલા પંખાથી હવા ખાતો હતો. એ એવો તો ગભરાયો કે કૂદકો મારીને મેજ પર ચડી ગયો ને ધૂજવા માંડ્યો.

ગભરાટથી ધૂજતા જાડા શરીરવાળા માણસે પૂછ્યું, “તારે શું જોઈએ છે?”

બાજુડીએ નવાઈ પામતાં પૂછ્યું, “તમે ગભરાઈ કેમ ગયા? શું તમે મને ઓળખતા નથી? હું બાજુડી છું.”

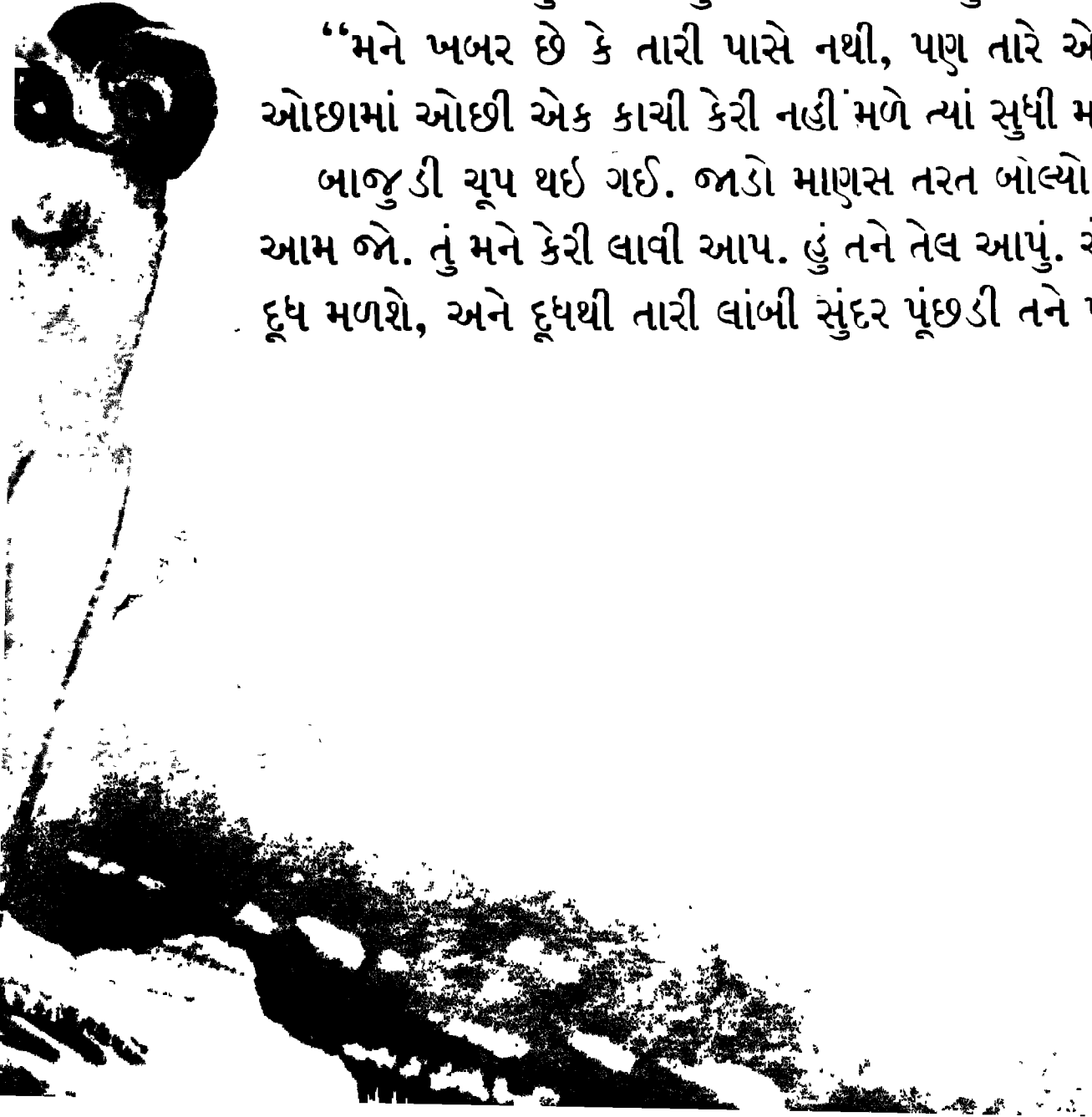
“બાજુડી?” એણે પૂછ્યું. “પણ તારે તો લાંબી પૂંછડી હતી! ખરું ને?”

“એ ગઈ.” કહીને બાજુડીએ ઊંધા ફરીને એને બતાવ્યું કે પૂંછડી ક્યાંથી તૂટી ગઈ છે.

“ઓહ! તો તો આ તું જ છે! તું જ છે!” કહીને એ નીચે બેઠો. બાજુડીએ એને પૂંછડીની વાત કહી. હવે એની બધી બીક અલોપ થઈ ગઈ હતી. બાજુડીએ જ્યારે એને કહ્યું કે એ એક વાટકી તેલ લેવા આવી છે ત્યારે એને બોલ્યો, “તેલ તો મારી પાસે ઘણું છે. હું તને આપી પણ શકું. પણ તેના બદલામાં તારે ય મને કંઈક આપવું જોઈએ.”

“મારી પાસે શું છે જે હું તમને આપી શકું!” બાજુડી આશ્ચર્યથી બોલી.

“મને ખબર છે કે તારી પાસે નથી, પણ તારે એ લાવી આપવું પડશે. જ્યાં સુધી ઓછામાં ઓછી એક કાચી કેરી નહીં મળે ત્યાં સુધી મારી વહુ દાળ નહીં ખાય. બસ, તું બાજુડી ચૂપ થઈ ગઈ. જાડો માણસ તરત બોલ્યો, “જો, ના ન પાડીશ, બાજુડી. આમ જો. તું મને કેરી લાવી આપ. હું તને તેલ આપું. એ તેલથી તને ઘાસ મળશે. ઘાસથી દૂધ મળશે, અને દૂધથી તારી લાંબી સુંદર પૂંછડી તને પાછી મળશે.”

“હું પ્રયત્ન કરી જોઉં.” કહીને બાજુડીએ માથું હલાવ્યું. ત્યાંથી એ ફળવાળા પાસે ગઈ.

ફળવાળો બટકો ને ગોળમટોળ હતો. એના મોઢામાં પાન ભર્યું હતું. એના દાંત મોટા ને લાલ હતા. એણે સફેદ ઝલ્લો ને નીચે રંગીન ફલોવાળી લુંગી પહેરી હતી. એની દુકાન મોટી નહોતી, પણ એમાં છાપરા સુધી ફળોથી ભરેલી ઘણી બધી અભેરાઈઓ હતી. પાછળ એના ઘર તરફના દરવાજામાં એની વહુ બેઠી હતી. જ્યારે રસોડામાં રસોઈ કરવાની ન હોય ત્યારે એ ત્યાં બેસીને એના વરને પાન બનાવી આપતી. એની સાથે વાતો કર્યા કરતી.

બાજુડી ત્યાં પહોંચી ત્યારે ફળવાળો એક પાતળા નરમ કપડાથી એક એક કેરીને લૂછતો હતો. એણે બોલવાનો પ્રયત્ન કર્યો, પણ ફળવાળાએ એને લાલ દાંત બતાવીને દુકાનની પાછલી બાજુએ જવાનો ઈશારો કર્યો. એ ફરીને પાછળ ગઈ.

ફળવાળાની વહુએ બાજુડીને અંદર આવતી જોઈ અને એની પૂંછડી ન દેખાવાથી એને ખૂબ નવાઈ લાગી. એણે આશ્ચર્યથી મોઢે હાથ મૂકી દીધો ને એ તો બોલી જ ન શકી! બાજુડી એની બાજુમાં માથું નીચું કરીને ઊભી રહી.

“હા, સાચી વાત છે. મારી પૂંછડી મેં ગુમાવી દીધી છે.” બાજુડી બોલી.

પછી એને આખી વાત કહી સંભળાવી.

અને વાતને અંતે બોલી, “જ્યાં સુધી પુસીને દૂધ નહીં આપું ત્યાં સુધી એ મારી પૂંછડી નહીં આપે, પણ મને દૂધ આપવા માટે લક્ષ્મી ગાયને થોડું ઘાસ જોઈએ છે. ઘાસના બદલામાં ડોશીમાને અથણામાં નાખવા થોડું તેલ જોઈએ છે. તેલવાળો, જ્યાં સુધી એને કાચી કેરી નહીં મળે ત્યાં સુધી મને તેલ નહીં આપે. એટલે હું તમારી પાસે આવી છું.”

“એ તો તેં સારું કર્યું, પણ હું યે બીજી રોટલી બનાવવા માટે મને કોઈ લોટ લાવી આપે તેની રાહ જોતી હતી.” ફળવાળાની વહુ બોલી, “એવું થયું કે જમવાનું તૈયાર હતું; ત્યાં જ કૂતરો આવીને એક રોટલી લઈ ગયો. એટલે અમારે એક રોટલી વધારે જોઈશે. આપણે એમ કરીએ કે તું મને થોડોક લોટ લાવી આપ અને હું તને કાચી કેરી આપું.”

બાજુડીને ખબર હતી કે આ બહેન સાથે દલીલ કરવાથી કંઈ નહીં વળે.

“પછી મળીશ,” કહીને બાજુડી ત્યાંથી ચાલી ગઈ.

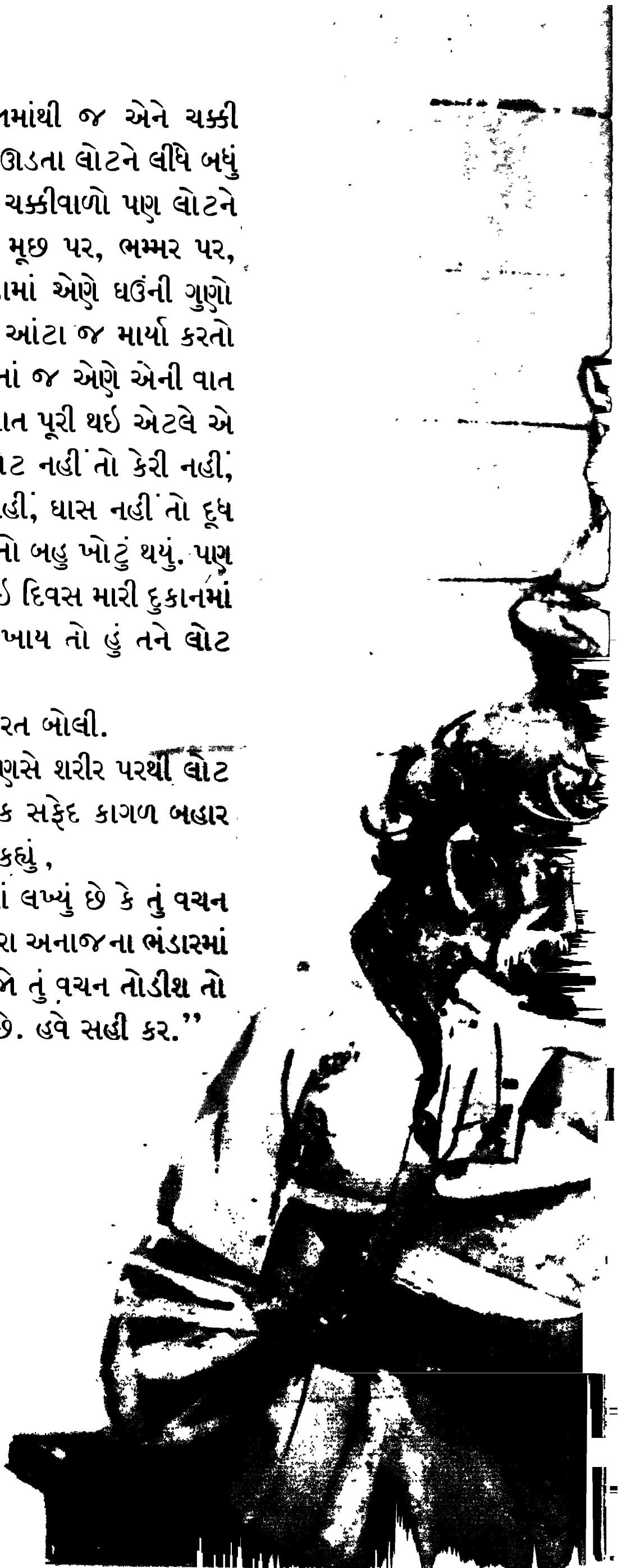

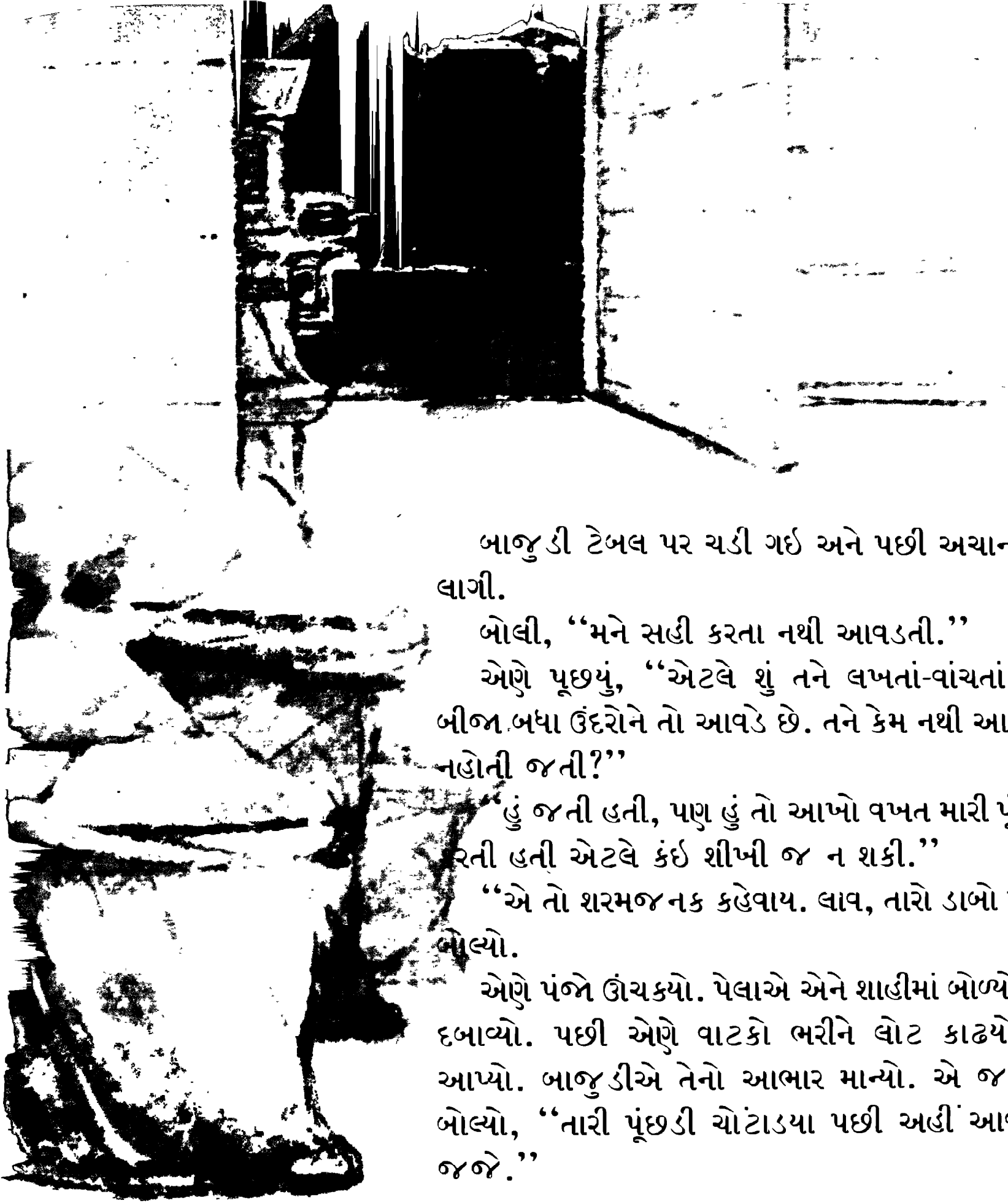
બાજુડી ચક્કીવાળા પાસે ગઈ. દરવાજામાંથી જ એને ચક્કી ચાલવાનો અવાજ આવતો હતો. ચક્કીમાંથી ઊડતા લોટને લીધે બધું જ ધોળું ધોળું થઈ ગયું હતું. બટકો પાતળો ચક્કીવાળો પણ લોટને લીધે ધોળો દેખાતો હતો. એના માથા પર, મૂછ પર, ભમ્મર પર, પાંપણ પર, બધે લોટ જ લોટ. જે ઓરડામાં એણે ઘઉંની ગુણો રાખેલી અને જ્યાં ચક્કી હતી, તેની વચ્ચે એ આંટા જ માર્યા કરતો હતો. એ દયાળુ માણસ હતો. બાજુડીને જોતાં જ એણે એની વાત સાંભળવા માટે ચક્કી બંધ કરી દીધી. એની વાત પૂરી થઈ એટલે એ બોલ્યો, “તો બાજુડી, આનો અર્થ એ કે લોટ નહીં તો કેરી નહીં, કેરી નહીં તો તેલ નહીં, તેલ નહીં તો ઘાસ નહીં, ઘાસ નહીં તો દૂધ નહીં, દૂધ નહીં તો પૂંછડી નહીં, બરાબર? એ તો બહુ ખોટું થયું. પણ તું ચિંતા ન કર. જો તું મને વચન આપે કે તું કોઈ દિવસ મારી દુકાનમાં આવીને મારી અનાજની ગુણો નહીં કાતરી ખાય તો હું તને લોટ આપીશ.”

“ઓહ! હું વચન આપું છું.” બાજુડી તરત બોલી.

“માત્ર કહેવાથી ન ચાલે.” કહીને એ માણસે શરીર પરથી લોટ ખંખેર્યો અને ટેબલ પાસે જઈને એમાંથી એક સફેદ કાગળ બહાર કાઢ્યો. પછી કાગળ પર લખીને બાજુડીને કહ્યું,

“તારે આના પર સહી કરવી પડશે. આમાં લખ્યું છે કે તું વચન આપે છે કે તું જીવીશ ત્યાં સુધી કોઈ દિવસ મારા અનાજના ભંડારમાં પગ નહીં મૂકે. પછી ભલે તું ભૂખે મરતી હો. જો તું વચન તોડીશ તો હું તને જેલમાં ધકેલી દઈશ, એ તને મંજૂર છે. હવે સહી કર.”

બાજુડી ટેબલ પર ચડી ગઈ અને પછી અચાનક ખૂબ શરમાવા લાગી.

બોલી, “મને સહી કરતા નથી આવડતી.”

એણે પૂછ્યું, “એટલે શું તને લખતાં-વાંચતાં નથી આવડતું? બીજા બધા ઉંદરોને તો આવડે છે. તને કેમ નથી આવડતું? તું નિશાળે નહોતી જતી?”

“હું જતી હતી, પણ હું તો આખો વખત મારી પૂંછડીને જ જોયા કરતી હતી એટલે કંઈ શીખી જ ન શકી.”

“એ તો શરમજનક કહેવાય. લાવ, તારો ડાબો પંજો આપ.” એ બોલ્યો.

એણે પંજો ઊંચક્યો. પેલાએ એને શાહીમાં બોળ્યો અને કાગળ પર દબાવ્યો. પછી એણે વાટકો ભરીને લોટ કાઢ્યો, ને બાજુડીને આપ્યો. બાજુડીએ તેનો આભાર માન્યો. એ જતી હતી ત્યાં એ બોલ્યો, “તારી પૂંછડી ચોટાડ્યા પછી અહીં આવીને મને બતાવી જજે.”

૧. બાજુડી ફળવાળાના જમવાના સમયે જ બરાબર પહોંચી ગઈ.

૩. એનો આભાર માનીને બાજુડી તેલવાળા પાસે ગઈ. એ ખુશ થયો અને એને તેલ આપ્યું.

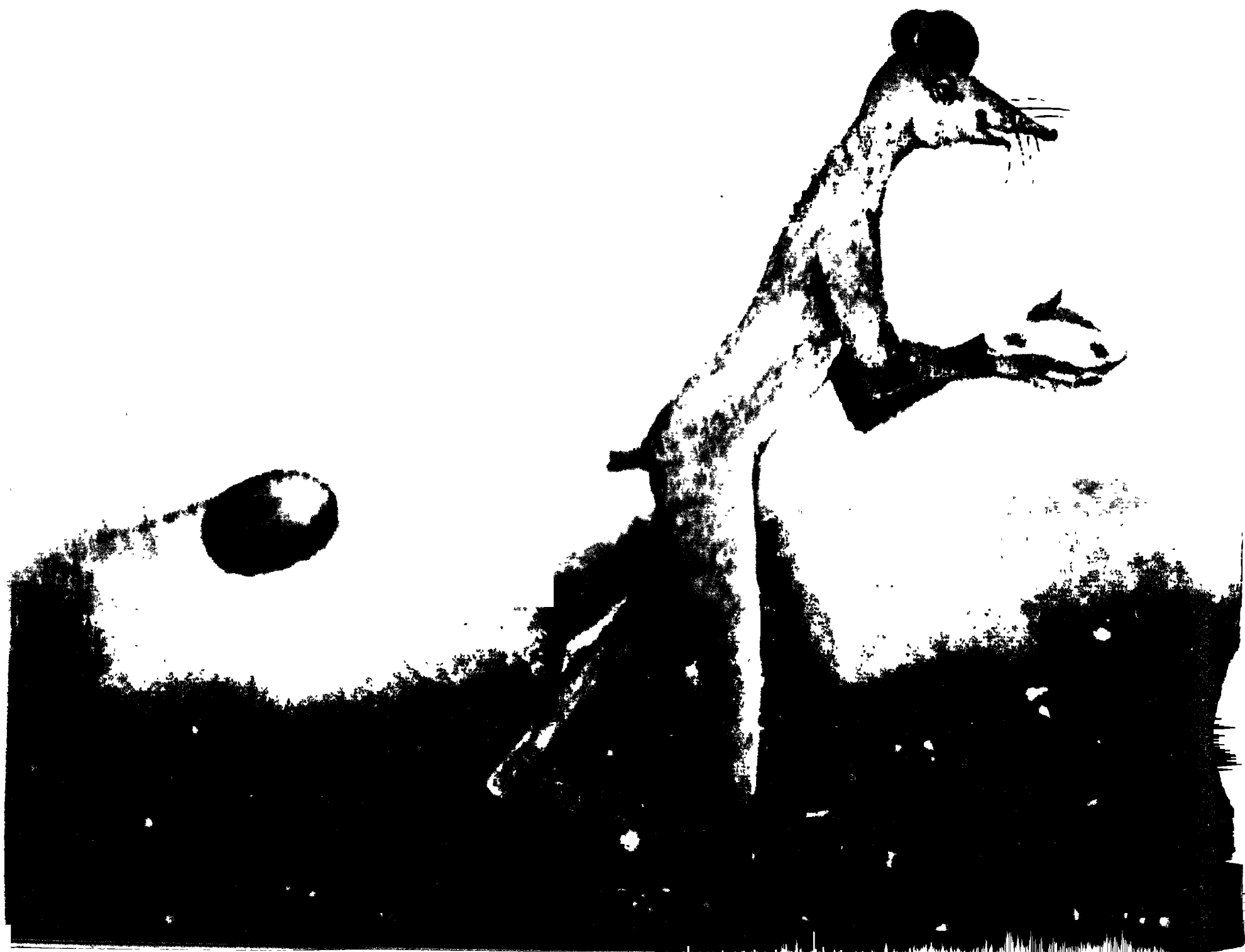
૫. લક્ષ્મીએ ઘાસનો પૂજો જોઈને દૂધવાળાને દૂધ આપ્યું ને એણે તે બાજુડીને આપ્યું.

૨. એની વહુ બોલી, “તું ઠીક સમયે આવી
ગઈ.” ને એણે લોટ લઈને બાજુડીને મોટી કાચી
કેરી આપી.

૪. ડોશીમાએ તેલ લીધું અને બાજુડીને ઘાસના
મોટો પૂજો આપ્યો.

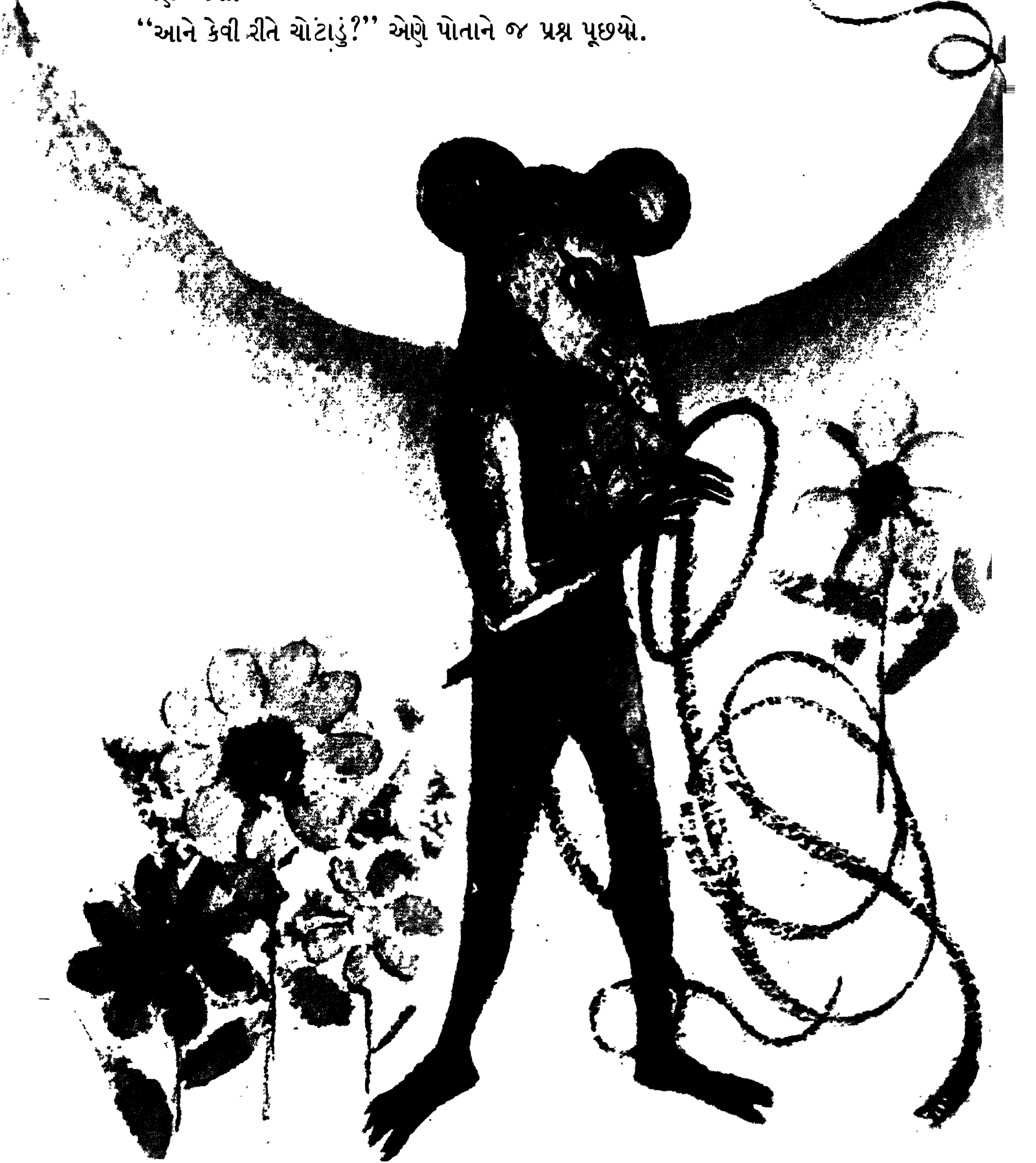

બાજુડીએ એક રકાબીમાં દૂધ રેડીને જમીન પર મૂક્યું. દૂધ જોઈને
પુસી કંઈ બોલી નહીં. પૂંછડી પડતી મૂકીને એ એકદમ રકાબી પાસે પહોંચી
ગઈ.

બાજુડીએ પૂંછડી ઊંચકી લીધી. ગાલ પર ફેરવી. સરસ લાગતી હતી.
સુંદર પણ હતી. પછી પાછા વળીને પૂંછડી જ્યાંથી તૂટી ગયેલી તે ભાગ
એણે જોયો.

“આને કેવી રીતે ચોટાડું?” એણે પોતાને જ પ્રશ્ન પૂછ્યો.

“હું પણ એ જ વિચારતો હતો.” કરોળિયો એના જાળામાંથી બોલ્યો. ચશ્મામાંથી જોઈને એણે બાજુડીને કહ્યું, “અહીં આવ, હું ડોક્ટર છું એ વાત તું ભૂલી ગઈ!”

બાજુડી એની પાસે ગંઈ. એણે ખૂબ મજબૂત રીતે પૂંછડી જોડી આપી. એકદમ પાતળાં જાળાંથી એણે પૂંછડી બાંધી દીધી. ઓં કામ એવી સરસ રીતે કરેલું કે પૂંછડી નવા જેવી જ લાગતી હતી.

બાજુડીએ પૂંછડીને હળવેથી હલાવી. પછી જરા જોરથી હલાવી.
આમથી તેમ ને તેમથી આમ.

પૂંછડી તૂટી નહીં.... છૂટી પણ નહીં.

“તમારો ખૂબ આભાર ડૉક્ટર સાહેબ,” બાજુડીએ કરોળિયાને કહ્યું
અને પછી બાજુએથી પોતાની પૂંછડીને જોતી એ દોડી ગઈ સૌને પૂંછડી
બતાડવા.

